

Burgemeester

Retouradres: Postbus 12 600, 2500 DJ Den Haag

De voorzitter van Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën Uw brief van

Uw kenmerk

Ons kenmerk

BSD/2008.5208 - RIS 165410

Doorkiesnummer

070 - 353 69 08

E-mailadres

Aantal bijlagen

Datum

7 juli 2009

Onderwerp

Effecten en toekomst van het Haagse coffeeshopbeleid

Zeer geachte voorzitter

Inleiding

Indertijd heb ik uw commissie toegezegd terug te komen op de effecten van het coffeeshopbeleid en de wijze waarop in de toekomst kan worden omgegaan met de (over)concentratie van coffeeshops. In januari en in maart van dit jaar heeft uw commissie schriftelijk bericht ontvangen dat de voorbereiding hiervan meer tijd vraagt dan voorzien. In maart heeft de Vereniging Haagse Cannabis Shops (VHCS) een verzoek ingediend om overleg over de toekomst van het Haagse coffeeshopbeleid. Vanuit het oogpunt van een zorgvuldige voorbereiding op de discussie en besluitvorming hierover in uw commissie, leek het juist om aan dit verzoek te voldoen. Thans wil ik u mijn bevindingen voorleggen.

Wat is het probleem ?

Het stringente coffeeshopbeleid van de afgelopen 15 jaar is in meer opzichten succesvol geweest. Dit beeld wordt bevestigd door de periodieke coffeeshopmonitors, waaruit blijkt dat vanuit een oogpunt van openbare orde en veiligheid gemeentebreed al een reeks van jaren sprake is van een beheersbare situatie.

Echter ondanks alle inspanningen is nog steeds sprake van overconcentratie en daaraan verbonden leefbaarheidsproblemen in het Zeeheldenkwartier en in de Weimarstraat.

Eind 1994 zijn alle recreatie-inrichtingen in Den Haag aangeschreven met het verzoek om aan te geven of er in de zaak softdrugs werden verkocht. Er hebben zich destijds 136 recreatie-inrichtingen als verkooppunt van softdrugs aangemeld. Na inventarisatie en beoordeling van al deze aanmeldingen zijn in oktober 1995 in totaal 103 verkooppunten als bestaand verkooppunt van softdrugs aangemerkt.

Inlichtingen bij

Vervolgens is in december 1995 gestart met de handhaving van het coffeeshopbeleid. De handhaving heeft ertoe geleid dat het aantal bestaande verkooppunten van softdrugs in 1997 daalde van 103 naar 87.

In aansluiting op het landelijke beleid en de richtlijnen van het Openbaar Ministerie is het coffeeshopbeleid in 1997 bijgesteld en aangescherpt met onder meer de invoering van een afstand van 500 meter tussen verkooppunten van softdrugs en scholen voor voortgezet onderwijs/ jongerencentra.

Door uitvoering van het aangescherpte beleid is het aantal coffeeshops anno 2009 verder afgenomen tot 40. Bovendien hebben 7 coffeeshops in 2007 bericht ontvangen, dat zij, met inachtneming van een overgangstermijn van twee jaar, de verkoop van softdrugs moeten staken. Dit vanwege een hercontrole van het afstandscriterium en de vestiging van een nieuwe school. Dit komt neer op een afname van het aantal coffeeshops tot een totaal van 33 in 2009.

Het probleem is dat in de huidige constellatie de druk op het Regentessekwartier en het Zeeheldenkwartier onevenredig groot is in vergelijking met andere gebieden buiten de binnenstad. Zo is na de effectuering van het huidige coffeeshopbeleid 27% van alle Haagse coffeeshops gevestigd in het Regentessekwartier en 24% in het Zeeheldenkwartier.

Deze overconcentratie van coffeeshops roept gevoelens van onveiligheid op bij bewoners, ondernemers en bezoekers en draagt niet bij aan een gezond investeringsklimaat. Concreet gaat het om de Weimarstraat en in het Zeeheldenkwartier het gebied begrensd door de Elandstraat, de Anna Paulownastraat, de Laan van Meerdervoort en de Waldeck Pyrmontkade, die straten zelf daaronder inbegrepen.

De situatie is uw Raad bekend, want in de laatste goedgekeurde hotspotrapportage geven bewoners en winkeliers aan dat “de hoeveelheid coffeeshops in de Weimarstraat nadelig is voor het woon- en leefklimaat”. Ook de VHCS erkent dat in het Zeeheldenkwartier en de Weimarstraat sprake is van overconcentratie. De VHCS heeft bij brief van 12 maart 2009 verzocht om een gedachtewisseling over het coffeeshopbeleid. Naar aanleiding van deze brief heeft op 15 april een hoorzitting plaatsgevonden. De brief van de VHCS en het verslag van de hoorzitting treft u als bijlagen aan.

Bewoners en ondernemers uit het Zeeheldenkwartier en de Weimarstraat hebben een reeks van jaren bij het stadsbestuur zowel schriftelijk als mondeling klachten, bedenkingen en bezwaren ingediend, alsmede tijdens bewonersbijeenkomsten gevraagd om maatregelen te nemen om de druk op het woon- en leefklimaat door coffeeshops in die gebieden weg te nemen. Een recent voorbeeld hiervan is het verzoek van de bewonersorganisatie van het Zeeheldenkwartier ‘De Groene Eland’ om maatregelen tegen het gebruik van softdrugs (blowen) op straat. De Groene Eland spreekt van “de grootste concentratie aan coffeeshops in Den Haag” in het Zeeheldenkwartier. Dit beeld wordt bevestigd in onder meer de stadsdeelplannen voor de stadsdelen Centrum (Zeeheldenkwartier) en Segbroek (Weimarstraat).

Uiteraard zit er een kritische ondergrens aan het totaal aantal en de spreiding van coffeeshops, dat noodzakelijk is om de beheersbare situatie van de afgelopen jaren te continueren. Daarbij is oog voor de inspanningen vanuit de portefeuille volksgezondheid waar met succes is geïnvesteerd in het aanhalen van de contacten met de coffeeshophouders.

Dit heeft onder meer tot resultaat gehad dat personeel van de coffeeshops training krijgt om een verantwoord gebruik van softdrugs te bevorderen en problematisch gebruik vroegtijdig te signaleren. Ook krijgt Parnassia de gelegenheid om in de coffeeshops spreekuur te houden voor probleemgebruikers. Het doel is om vanuit de coffeeshops een laagdrempelige schakel te vormen tussen probleemgebruikers en Parnassia.

Mogelijke varianten

Gelet op het vorenstaande heb ik mij breed georiënteerd op de mogelijkheden om het probleem van de overconcentratie aan te pakken. Hierbij zijn vanaf het begin twee varianten naar voren gekomen die ik u in overweging geef, namelijk de uitsterfconstructie en de gebiedsaanwijzing.

- Uitsterfbeleid in concentratiegebieden

De uitsterfconstructie betreft een gedoogvoorwaarde met een verbod op de voortzetting van de verkoop van softdrugs bij overname door nieuwe ondernemers van de coffeeshops in de Weimarstraat en in het Zeeheldenkwartier. Een nieuwe ondernemer mag bij overname wel de exploitatie van het horecabedrijf voortzetten, maar dient de verkoop van softdrugs te staken. Zodoende zal op langere termijn de overconcentratie afnemen en de negatieve beeldvorming en gevoelens in de Weimarstraat en het Zeeheldenkwartier verminderen. Deze variant is juridisch getoetst. Daaruit is gebleken dat de uitsterfconstructie verdedigbaar is. Het grote nadeel is wel dat het beoogde positieve effect zich pas op een langere termijn zal voordoen.

- Gebiedsaanwijzing

Teneinde het geconstateerde nadeel te ondervangen is gezocht naar een maatregel waarmee op een kortere termijn resultaat kan worden geboekt. Dit is mogelijk met een gebiedsaanwijzing, waarbij in het aangewezen gebied gevestigde coffeeshops de verkoop van softdrugs moeten staken na een overgangstermijn van twee jaar. Deze variant behelst het toevoegen van een voorwaarde aan het coffeeshopbeleid, dat coffeeshops in de Weimarstraat en in het gebied dat wordt omsloten door de Elandstraat, de Anna Paulownastraat, de Laan van Meerdervoort en de Waldeck Pyrmontkade, die straten zelf daaronder inbegrepen, de verkoop van softdrugs dienen te staken.

Op grond van deze beleidsbijstelling zullen de volgende coffeeshops (met inachtneming van een overgangstermijn van 2 jaar) de verkoop van softdrugs moeten staken.

Maskot	Piet Heinstraat 91	Zeeheldenkwartier
No Limit	Witte de Withstraat 4a	Zeeheldenkwartier
Sympathy	Witte de Withstraat 14	Zeeheldenkwartier
De Mazzelaar	Zoutmanstraat 29	Zeeheldenkwartier
Dizzy Duck	Trompstraat 210	Zeeheldenkwartier
Greenhouse III	Elandstraat 18	Zeeheldenkwartier
Basra	Weimarstraat 44	Regentessekwartier
De Boel	Weimarstraat 245	Regentessekwartier
Theehuis Achterhuis	Weimarstraat 328	Regentessekwartier
Le Mistral	Weimarstraat 378	Regentessekwartier

Toevoeging van deze voorwaarde heeft tot gevolg dat het aantal coffeeshops in Den Haag op termijn afneemt tot een totaal van 23. Met deze aanpak resteren aan de rand van het Zeeheldenkwartier twee coffeeshops. In het Regentessekwartier resteren vijf coffeeshops buiten het gebied Weimarstraat.

Het motief voor deze maatregel is zoals gezegd de bescherming van het woon- en leefklimaat tegen een aantasting als gevolg van de aanwezigheid van coffeeshops. De problematiek is eerder aan de orde geweest in uw commissie. Toen is aangegeven dat hiertegen met flankerende maatregelen zoals een blowverbod en een stopverbod zou worden opgetreden. Verdergaande maatregelen werden vanwege het ontbreken van objectief vastgestelde overlast juridisch kwetsbaar geacht.

Daarbij moet men zich wel realiseren dat flankerende maatregelen blijvend een zware wissel trekken op de beperkt beschikbare handhavingscapaciteit van politie en gemeentelijke toezichthouders en uiteindelijk toch niet meer zijn dan symptoombestrijding.

De gebiedsaanwijzing komt er in essentie op neer dat bij het coffeeshopbeleid voortaan meer gewicht wordt toegekend aan de bescherming van het woon- en leefklimaat. Dit is een logisch vervolg op het tot dusver met succes gevoerde beleid waarbij het accent vooral heeft gelegen op controle op de naleving van de gedoogvoorwaarden – geen affichering, geen verkoop alcohol, geen harddrugs, geen verkoop aan minderjarigen, geen overlast en geen verkoop grote handelshoeveelheden - en bescherming van kwetsbare groepen, met name jongeren.

Deze gebiedsaanwijzing is grondig juridisch getoetst. Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat deze variant een zeker risico in zich heeft maar vanuit het oogpunt van de bescherming van het woon- en leefklimaat - mits goed onderbouwd - pleitbaar is. Het spreekt voor zich dat de rechter, zoals in iedere andere procedure, ook in deze altijd het laatste woord heeft. De gebiedsaanwijzing heeft als belangrijk voordeel dat het beoogde positieve effect op de leefbaarheid binnen een aanzienlijk kortere termijn kan worden gerealiseerd dan bij de andere variant. Gelet op de aard en omvang van de problematiek in het Zeeheldenkwartier en in de Weimarstraat heb ik na raadpleging van het college en de driehoek gekozen voor de gebiedsaanwijzing.

Bij toepassing van de gebiedsaanwijzing wordt aangekondigd dat als gevolg van het niet meer voldoen aan de gedoogvoorwaarden, na een overgangstermijn van twee jaar, de verkoop van softdrugs gestaakt moet worden. Na het verstrijken van de overgangsperiode wordt handhavend tegen de verkoop van softdrugs opgetreden. De recreatie inrichtingen worden dan uit de lijst van bestaande verkooppunten van softdrugs geschrapt maar kunnen uiteraard de exploitatie voortzetten als reguliere horeca inrichting.

Andere onderzochte varianten

Lopende het oriënteerd onderzoek naar de mogelijkheden om het coffeeshopbeleid in de concentratie gebieden bij te stellen zijn ook de volgende varianten in overweging genomen.

- *Voorstel VHCS*

De VHCS heeft de bereidheid uitgesproken om coffeeshops in de overconcentratiegebieden op vrijwillige basis naar een andere meer geschikte locatie te verplaatsen. De ervaringen in Den Haag en in andere steden zijn dat het vinden van geschikte locaties moeizaam en tijdrovend verloopt. De aanpak van overconcentratie door uitplaatsing naar andere stadsdelen heeft dan ook een aanzienlijk risico dat de aanpak van de overlast als gevolg van de overconcentratie vertraging oploopt. Daarmee stuit het voorstel op dezelfde bezwaren als bij toepassing van het uitsterfbeleid.

Het is niet aannemelijk dat overconcentratie via verplaatsing met enig tempo kan worden aangepakt. Hiermee is uiteraard niet gezegd dat voorstellen van de VHCS, waarin concreet en binnen een aanvaardbare termijn toch invulling kan worden gegeven aan verplaatsing van coffeeshops, op voorhand van de hand worden gewezen.

- *Bibob-toets*

Bibob is een goed instrument om de integriteit van ondernemers te toetsen, maar biedt geen juridische basis om tegen leefbaarheidsproblemen op te treden. Om die reden is Bibob geen geschikt instrument om het kernprobleem van de overconcentratie aan te pakken. Momenteel wordt Bibob toegepast bij overname van coffeeshops en in geval van een OM-tip over mogelijke criminele activiteiten. In 2008 zijn in totaal 8 Bibob-onderzoeken ingesteld i.v.m. overname van een coffeeshop. Slechts één aanvraag is vanwege ernstig gevaar buiten behandeling gesteld. De overige aanvragen leverden geen bezwaren op.

Heroverweging afstandscriterium coffeeshops tot scholen

Het is duidelijk dat de afname van het huidige aantal van 40 shops naar eerst 33 op basis van het geldende afstandscriterium voor scholen en vervolgens op basis van het leefbaarheidsmotief naar 23 aanzienlijk is.

Zoals aangegeven heeft de afname van 103 coffeeshops naar 40 tot dusver niet heeft geleid tot verdringingseffecten. Ook is geen sprake van verdringingseffecten (straathandel) in delen van de stad die verder van het centrumgebied liggen en waar helemaal geen coffeeshops zijn gevestigd zoals de stadsdelen Leidschenveen /Ypenburg, Haagse Hout en Loosduinen of in delen van de stad (Laak en Scheveningen) waar het aantal coffeeshops momenteel vergelijkbaar is met het aantal coffeeshops dat na invoering van de gebiedsvariant resteert in het Zeeheldenkwartier en in het Regentessekwartier.

Dit neemt niet weg dat de vrees voor verdringingseffecten en de toename van de druk op de resterende coffeeshops uiterst serieus genomen moet worden. In dit verband wijs ik op de reactie van de Vereniging Haagse Cannabisshops (VHCS). De VHCS vreest voor een toename van de druk op de resterende coffeeshops. Dit zal volgens de VHCS bij deze coffeeshops leiden tot overlast en problemen bij het op peil houden van de handelsvoorraad. De VHCS vraagt bovendien aandacht voor de onevenwichtige verdeling van coffeeshops over de stad.

Aan deze bezwaren kan tegemoet worden gekomen door het afstandscriterium van coffeeshops tot scholen voor voortgezet onderwijs in heroverweging te nemen.

Zeer recent heeft de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) laten weten dat tussen de VNG en de Ministers van BZK en van Justitie is overeengekomen dat een afstandscriterium van 250 meter tussen scholen voor voortgezet onderwijs en coffeeshops kan worden aangehouden.

Tot dusver is in de gemeente Den Haag bij gebrek aan een landelijke norm een afstandscriterium van 500 meter gehanteerd. Na vaststelling van dit criterium door uw raad in 1997 zijn alle coffeeshops binnen een loopafstand van 500 meter tot een school voor voortgezet onderwijs aangeschreven. Al de destijds aangeschreven coffeeshops hebben de verkoop van softdrugs inmiddels gestaakt. De besluiten waarmee de gedoogstatus van deze coffeeshops is beëindigd zijn door de rechter getoetst en in stand gebleven. Deze besluiten hebben formele rechtskracht en kunnen dus niet meer in rechte worden aangevochten.

Twee jaar geleden zijn nog zeven coffeeshops aangeschreven, omdat bij hercontrole is vastgesteld dat ze niet (meer) voldoen aan het afstandscriterium van 500 meter. Deze coffeeshops moeten de verkoop van softdrugs medio dit jaar staken.

De landelijk overeengekomen norm gaat een belangrijke rol spelen bij eventuele gerechtelijke procedures, die inmiddels aangeschreven coffeeshops kunnen aanspannen. Het argument dat het Rijk - ter bescherming van kwetsbare groepen – een onderlinge afstand van 250 meter voldoende acht zal in procedures worden ingebracht tegen het lokale Haagse afstandscriterium van 500 meter.

In de 'Bijstelling coffeeshopbeleid 1997' wordt de afstandsgrens van 500 meter tussen coffeeshops en scholen omschreven als een "willekeurige criterium". In juridische procedures is dit lokale criterium weliswaar overeind gebleven maar nu het Rijk wel een landelijke norm van 250 meter voorschrijft, stel ik voor om deze norm te gaan toepassen. Los van het juridische argument helpt het om een mogelijk kritische daling van het aantal coffeeshops te voorkomen en draagt het er toe bij dat de huidige spreiding over de stad zoveel mogelijk in stand blijft.

Na toepassing van de gebiedsvariant en het (bijgestelde) afstandscriterium neemt het totaal aantal coffeeshops af tot 28.

In geval uw commissie instemt met de invoering van een afstandscriterium van 250 meter zal ik de recent aangeschreven (zeven) coffeeshops op basis van dit nieuwe criterium beoordelen. Formeel betekent dit dat alle zeven aanschrijvingen worden ingetrokken. In het verlengde hiervan worden twee van deze coffeeshops (in het stadsdeel Centrum) wederom aangeschreven op grond van het nieuwe afstandscriterium van 250 meter.

De overige vijf coffeeshops zijn gevestigd op een loopafstand van meer dan 250 meter van een school voor voortgezet onderwijs. Derhalve kunnen zij de bedrijfsvoering ongewijzigd voortzetten. Deze coffeeshops zijn gevestigd in het stadsdeel Centrum (2), stadsdeel Escamp (1) en in het stadsdeel Laak (2).

Voorstel

Ik vertrouw er op u met deze informatie van dienst te zijn geweest en verneem graag uw mening over mijn voornemen om:

- bij het coffeeshopbeleid voortaan meer gewicht toe te kennen aan de bescherming van het woon-en leefklimaat in de Weimarstraat en het Zeeheldenkwartier en daaraan invulling te geven door invoering van de gebiedsvariant;
- in de gebieden Weimarstraat en in het Zeeheldenkwartier- zolang als de overconcentratie voortduurt - een blowverbod in te stellen;
- het afstandscriterium van coffeeshops tot scholen voor voortgezet onderwijs terug te brengen van 500 meter naar 250 meter;
- het strikte toezicht- en handhavingsbeleid *en* de huidige Bibob-toets bij overname van coffeeshops en een OM-tip onverminderd voort te zetten;

- *Samenvattend*

Indien u kunt instemmen met mijn voorstellen dan zal het huidige aantal coffeeshops van 40 in 2011 dalen naar 28. Er verdwijnen dan als gevolg van de gebiedsvariant 6 coffeeshops uit het Zeeheldenkwartier en 4 coffeeshops uit de Weimarstraat. In het Centrum verdwijnen als gevolg van het bijgestelde afstandscriterium (250 meter) ten opzichte van scholen voor voortgezet onderwijs 2 coffeeshops.

- *Het aantal resterende coffeeshops is als volgt verdeeld over de stad:*

Stadsdeel	Aantal Coffeeshops	Opmerking
Centrum	16	Afname van 2 in centrumgebied en 6 in Zeeheldenkwartier
Escamp	1	Blijft gelijk
Haagse Hout	0	Blijft gelijk
Laak	3	Blijft gelijk
Leidschenveen-Ypenburg	0	Blijft gelijk
Loosduinen	0	Blijft gelijk
Segbroek	5	Afname van 4 Coffeeshops
Scheveningen	3	Blijft gelijk
Totaal	28	Afname van 12 Coffeeshops

Met de meeste hoogachting,

J.J. van Aartsen